

07.05.2014

Kj/17

§ 154

Kj / Valtuutettu Thomas Wallgrenin aloite lobbauksen pelisäännöistä ja avoimuudesta

HEL 2014-001246 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti katsoa valtuutettu Thomas Wallgrenin aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Antti Peltonen, hallintopäällikkö, puhelin: 310 36018
antti.peltonen(a)hel.fi
Atte Malmström, konsernilakimies, puhelin: 310 25472
atte.malmstrom(a)hel.fi
Sari-Anna Pennanen, johtava kaupunginasiamies, puhelin: 310 36179
sari-anna.pennanen(a)hel.fi
Nyrki Tuominen, elinkeinopäällikkö, puhelin: 310 36255
nyrki.tuominen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Wallgren Thomas valtuustoaloite Kvsto 29.1.2014 asia 18
- 2 Allekirjoituksin, Wallgren Thomas valtuustoaloite Kvsto 29.1.2014 asia 18

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Thomas Wallgren ja 28 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunginhallitus toisi kaupunginvaltuustolle esityksiä seuraavista aiheista:

1. Yrityksiä, konsultteja ja muita juridisia henkilöitä, jotka haluavat esittää näkemyksiään kaupungille sille kuuluvissa asioissa, kehotetaan etukäteen ilmoittamaan tietoja itsestään ja yhteydenottoon liittyvistä taloudellisista seikoista kaupungin ylläpitämään julkiseen rekisteriin sekä luottamushenkilöitä ja esittelijöitä ylläpitämään julkista rekisteriä yhteysistään näihin toimijoihin;
2. Esittelijöiden virkamatkoista ja niiden ohjelmasta ylläpidetään julkista rekisteriä;

07.05.2014

Kj/17

3. Edellä mainitut rekisterit ovat julkisia, ja niitä päivitetään jatkuvasti. Tietokannat on laadittu muotoon, joka mahdollistaa koneellisia hakuja; sekä

4. Valtuustolle tuodaan kerran vuodessa sekä taloudellisia tunnuslukuja että asiasisältöä sisältävä katsaus kaupungin käyttämistä konsulttipalveluista.

1. Kaupunginhallitus esittää vastauksenaan ensimmäiseen kohtaan, että kunnallisen itsehallinnon ja kuntalain lähtökohtana on kunnan jäsenten mahdollisuus vaikuttaa kunnan päätöksentekoon. Kuntalain 27 §:n nojalla valtuuston on huolehdittava kunnan jäsenten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Kunnan jäseniä ovat asukkaat, yhteisöt, laitokset ja säätiöt, joiden kotipaikka on kunnassa, sekä ne, jotka omistavat tai hallitsevat kunnassa kiinteää omaisuutta. Kunnan jäsenellä on myös lain 28 §:n mukaan oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa. Asioidessaan kunnan kanssa niin kunnan jäsenillä kuin muilla asianosaisilla on hallintolain 12 §:n mukaisesti oikeus käyttää asiamiestä ja avustajaa.

Lainsäädännössä ei tunneta puolestaan lobbaamisen käsitettä, eikä oman tai toisen asian ajaminen viranomaisessa ole lainvastaista toimintaa, vaan enemmänkin laissa taattu oikeus. Tämän vuoksi on erittäin vaikea määritellä ns. lobbaamisen ja suomalaisen oikeusjärjestelmän takaaman laajan osallistumis- ja vaikuttamisoikeuden välistä rajaa.

Hallintolain mukaan asianosaista on kuultava ja asianosaisen on esitettävä selvitystä omassa asiassa (31-34 §). Useissa erityislaeissa, kuten kaavoitusta sääntelevässä maankäyttö- ja rakennuslaissa, on omat, jossain määrin laajemmatkin kuulemissäännöksensä. Kuultavalla on oikeus tällaisessa asiassa käyttää asiamiestä tai avustajaa. Tällaisessakaan yhteydenpidossa ei voida vetää rajoja sen mukaan, onko kyseessä yhteisö tai tämän toimeksiannosta toimiva taho.

Yhteydenottoja viranomaisiin ei myöskään voida rajoittaa. Hallintolaissa on säädetty hallinnossa asioivien tasapuolisesta kohtelusta, palveluperiaatteesta ja neuvonnasta (6-8 §:t). Rajaa ei voida vetää sen mukaan, millaisesta asiasta tai yhteydenotosta on kysymys. Merkitystä ei myöskään ole sillä, vaikuttaako taho omassa asiassa vai toimiiko toisen asiamiehenä.

Lobbausrekisteriä, johon yhteydenottaja veloitettaisiin liittymään voidakseen ajaa toisen asiaa, ei voida nykyllä lainsäädännön voimassa ollessa perustaa. Jos rekisteri perustettaisiin, siihen liittyminen voisi olla ainoastaan vapaaehtoista.

Yhteydenottorekisterin perustaminen vapaaehtoisena olisi mahdollista, mutta sen tuoma lisäarvo olisi todennäköisesti pieni ottaen huomioon niin kunnan jäsenten kuin muidenkin tahojen lakiin perustuva oikeus ottaa kuntaan yhteyttä. Rekisteriin liittymisellä tulisi olla jonkinlainen kannustin, jotta yhteydenottajat saataisiin liittymään järjestelyyn.

Euroopan unionissa lobbareiden rekisteröityminen on aloitteessa mainitulla tavalla vapaaehtoista, koska lainsäädännössä ei mahdollisteta pakollista liittymistä. EU:n lobbareille on kuitenkin kannustimia liittyä rekisteriin. Vain rekisteröityneet tahot pääsevät sisälle parlamentin rakennuksiin tavataksaan parlamentin jäseniä ja heidän henkilökuntaansa. Rekisteröityneitä tahoja voidaan myös kuulla virallisesti asioita käsiteltäessä.

Ymmärrettävää on, että Euroopan unionin menettelytapoja ei voida siirtää Helsinkiin, esimerkiksi edellä mainittuja kannustimia ei voida käyttää. Muutenkin päätöksentekokulttuuri ja -tapa on täysin erilainen kuin aloitteessa viitatuissa EU:ssa ja pohjoisamerikkalaisissa miljoonakaupungeissa. Suomalainen yhteiskunta on avoimempi ja läpinäkyvämpi, eikä vuorovaikutusta eri tahojen välillä maan ja kaupungin pienuudesta johtuen voida eikä ole edes syytä välttää. Kaupungin johdon yhteydenpito ympäröivään yhteiskuntaan on kaupungin kehityksen kannalta olennaista. Ongelmaksi on jopa usein nähty se, ettei kaupunki kuuntele tarpeeksi tahoja, joiden toimintaan se päätöksillään vaikuttaa.

Kaupunginhallitus katsoo, ettei ole tarkoituksenmukaista perustaa aloitteessa tarkoitettua rekisteriä. Rekisteri voitaisiin perustaa ainoastaan vapaaehtoisuuteen perustuvana, eikä ole käytettävissä sellaisia kannustimia, joiden nojalla ns. lobbareiden voitaisiin katsoa olevan kiinnostuneita liittymään rekisteriin. Lobbauksen merkitys helsinkiläiselle päätöksentekokulttuurille on toistaiseksi pieni. Rekisteri vaatisi hyötyyn nähden niin kaupungilta kuin rekisteröitäviltä liian suurta panostusta. Väärinkäytöksiä vaikuttamisessa ehkäisee parhaiten päätöksentekijöiden oma eettinen tarkastelu.

Rikoslaissa on lisäksi jo määritelty rangaistavaksi rikokset, joissa etuja tarjoamalla pyritään vaikuttamaan viranomaiseen sekä tällaisten etujen vastaanottaminen. Esteellisyydestä ja sen toteamisesta puolestaan säädetään hallintolaissa. Kaupungilla on myös omia ohjeistuksia esimerkiksi ulkopuolisten kustantamien matkojen ja muiden taloudellisten etujen vastaanottamisesta. Tätä sääntelyä on pidettävä riittävänä.

2. Kaupunginhallitus toteaa vastauksenaan aloitteen kohtaan kaksi, että Helsingin kaupungilla on käytössään M2-matkanhallintaohjelmisto,

jolla esittelijöinä toimivien viranhaltijoidenkin matkasuunnitelmat ja matkalaskut tehdään ja hyväksytään. Tiedot ovat julkisia. Ohjelmistoon tallennetaan niin matkaohjelmat kuin matkojen kustannukset.

3. Kaupunginhallitus toteaa vastauksenaan kohtaan kolme, että kohdassa kaksi mainitusta M2-ohjelmistosta voidaan antaa pyynnöstä tietoja siten, kuin laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta säädetään. Matkatiedot ovat julkisia. Kyseiseen ohjelmaan voidaan tehdä koneellisia hakuja, mutta tietoturva- ja kustannussyistä ei ole tarkoituksenmukaista avata ohjelmistoa yleisille hauille.

4. Kaupunginhallitus toteaa vastauksenaan kohtaan neljä, että konsultointipalvelujen ostoille ei ole kaupungin tilikartassa omaa tiliä, vaan ne tiliöidään tällä hetkellä Muiden palvelujen ostoihin Toimisto-, pankki- ja asiantuntijapalvelut -tiliryhmän eri tileille. Konsultointipalvelujen poimiminen tiliryhmän kaikkien kirjausten joukosta edellyttäisi tiliryhmän kaikkien yksittäisten laskujen läpikäyntiä ja olisi erittäin työlästä. Kaupunginkansliassa selvitetään konsultointipalvelujen määrittelyä ja erottamista erilleen muista asiantuntijapalveluista.

Aloitteessa todetaan, että demokratiaa heikentävä kansainvälinen trendi on ollut valmisteluvallan ulkoistaminen konsulteille. Kaupunginhallitus toteaa, että valmistelua ei voida ulkoistaa. Valmistelusta vastaa aina kaupungin palveluksessa oleva henkilö. Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Asiantuntijapalveluita kaupungin ulkopuolelta ostetaan silloin, kun apua tarvitaan joko asiantuntemuksen tai resurssien suhteen. Kaikki asiantuntijapalveluiden tilaukset ovat julkisia viranomaisen päätöksiä.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Antti Peltonen, hallintopäällikkö, puhelin: 310 36018
antti.peltonen(a)hel.fi
Atte Malmström, konsernilakimies, puhelin: 310 25472
atte.malmstrom(a)hel.fi
Sari-Anna Pennanen, johtava kaupunginasiamies, puhelin: 310 36179
sari-anna.pennanen(a)hel.fi
Nyrki Tuominen, elinkeinopäällikkö, puhelin: 310 36255
nyrki.tuominen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Wallgren Thomas valtuustoaloite Kvsto 29.1.2014 asia 18
- 2 Allekirjoituksin, Wallgren Thomas valtuustoaloite Kvsto 29.1.2014 asia

07.05.2014

Kj/17

18

Tiedoksi; muutoksenhakukielto, valmistelu

Kaupunginkanslia

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 22.04.2014 § 435

HEL 2014-001246 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää katsoa valtuutettu Thomas Wallgrenin aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

vs. kaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Antti Peltonen, hallintopäällikkö, puhelin: 310 36018
antti.peltonen(a)hel.fi
Atte Malmström, konsernilakimies, puhelin: 310 25472
atte.malmstrom(a)hel.fi
Sari-Anna Pennanen, johtava kaupunginasiainmies, puhelin: 310 36179
sari-anna.pennanen(a)hel.fi
Nyrki Tuominen, elinkeinopäällikkö, puhelin: 310 36255
nyrki.tuominen(a)hel.fi

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566